

ČÁST II.

PŮSOBNOST ČSÚ VE VOLBÁCH

1. Základní údaje

Na zajištění přípravy a průběhu voleb se podílel Český statistický úřad, jehož hlavním úkolem, jako jednoho z volebním zákonem jmenovaných volebních orgánů, bylo stanovení závazného systému zjišťování a zpracování výsledků voleb. Zpracování a prezentaci výsledků voleb také zcela samostatně a nezávisle na jiných volebních orgánech zajišťoval. Další podrobnosti v přípravě voleb byly určeny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 63/2014 Sb. Úkol Českého statistického úřadu ve volbách byl rámcově vymezen také zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

Plnění podrobného harmonogramu přípravných prací ČSÚ bylo průběžně projednáváno na interních poradách v ústředí ČSÚ i na poradách s pracovníky regionálních pracovišť ČSÚ. Ty byly zaměřeny zejména na přípravu pracovníků, na vytvoření dostatečných zpracovatelských kapacit a na poznání nových prvků v technologii zpracování. O stavu příprav ČSÚ na volby byla informována také Státní volební komise.

2. Metodická a technicko-organizační příprava zpracování výsledků

Způsob zpracování, postup pracovníků ČSÚ v jednotlivých fázích zpracování, popis technických zařízení a funkcí programového vybavení byl dán technickým projektem a příslušnou dokumentací pro obsluhu počítačů. Součástí těchto dokumentů byl i popis bezpečnostních opatření proti možnému zanesení chyb do systému zpracování a podrobný popis systému prezentace výsledků voleb pro strany, ostatní volební orgány a veřejnost.

Mimořádná pozornost byla při tom věnována práci okrskových volebních komisí. Jejich postup při zjišťování výsledků hlasování upravovaly pokyny, vydané ČSÚ jako součást závazného systému zjišťování a zpracování výsledků voleb.

Se všemi vydanými pokyny byly seznámeny příslušné volební orgány, zejména pak okrskové volební komise, pro které byla organizována školení s doprovodným promítnutím instruktážního videopořadu. Pro okrskové volební komise byl také připraven program pro vyhotovení zápisu a pro předání výsledků hlasování v elektronické formě. Na lektorském zabezpečení těchto akcí se převažující mírou podíleli zaměstnanci regionálních pracovišť ČSÚ.

Mimořádným úkolem ČSÚ byl výběr a příprava zaměstnanců, kteří podle volební legislativy museli být pro výkon svěřených činností vybaveni písemným pověřením. Šlo zejména o zajištění přebíracích pracovišť ČSÚ, vytvářených u pověřených obecních úřadů a v Praze, Plzni, Brně a Ostravě u úřadů městských částí a městských obvodů v celkovém počtu přes 500 pracovišť. Celkem tak bylo pro tyto volby připraveno okolo 780 zaměstnanců ČSÚ s pověřením ve smyslu zákona.

Další osoby byly najímány krátkodobě pro výkon dílčích činností na přebíracích pracovištích ČSÚ, např. pro kontrolu údajů přebíraných od okrskových volebních komisí nebo jejich pořizování. Většinou se jednalo o zaměstnance obecních úřadů.

Celkem bylo ve zpracování výsledků voleb nasazeno:

- více než 1 650 počítačů na pořízení vstupních dat, z toho téměř 1 100 počítačů bylo zapůjčených od obecních úřadů v místě, kde bylo vytvořeno přebírací pracoviště,
- přes 500 počítačů pro zpracování a přenosy okrskových dat k centrálnímu zpracování a prezentaci
- výpočetní systém pro centrální zpracování, ukládání a prezentaci výsledků v ČSÚ – ústředí a na pracovišti u Státní volební komise,
- cca 2 750 osob, z toho bylo 785 vlastních zaměstnanců ČSÚ, přes 800 pracovníků obecních, městských a krajských úřadů a téměř 1 150 zaměstnanců na dohodu.

Celý projekt zpracování byl v úplné technologii ověřován před volbami ve třech celoplošných zkouškách na simulovaném příkladu a formou zátěžových zkoušek.

3. Průběh zpracování výsledků voleb

Systém zpracování výsledků voleb byl postaven na skutečnosti, že rozhodujícím momentem bylo schválení zápisu o průběhu a výsledku hlasování příslušnou okrskovou volební komisí. Volební legislativa již žádnému volebnímu orgánu neukládala zápisy okrskových volebních komisí přezkoumávat a jedinou kontrolní funkci v tomto směru má ČSÚ, který v případě chyb v zápisu jej může odmítnout a stanovit okrskové volební komisi lhůtu, ve které má nedostatky odstranit.

Bezchybně převzaté výsledky z volebních okrsků byly bezprostředně po ukončení hlasování v druhý den voleb, tedy v sobotu 24. května od 14:00 hodin, průběžně přejímány k ukládání v centrální databázi a činnost okrskových komisí postupně ukončována. Po převzetí výsledků za všechny okrsky, které předaly zápis ve stanovené lhůtě, bylo zpracování výsledků voleb přerušeno.

Ve zpracování se opět pokračovalo až v neděli 25. května 2014 večer, kdy byla provedena postupná sumarizace, zjištění celkových výsledků hlasování za ČR a vyhotovení zápisu o tomto výsledku. Po ukončení hlasování ve všech členských státech Evropské unie, tedy v neděli 25. května 2014 ve 23:00 hodin, mohly být zpracované výsledky voleb za ČR zveřejněny.

Systém zpracování byl realizován jako interaktivní systém přístupu více než 500 klientských stanic do centrální databáze v reálném čase, ze kterého byly později převzaty okrskové výsledky jednotlivě i v sumarizaci za zvolené územní celky do prezentačního systému a tak elektronicky dostupné všem zájemcům.

Svého hlavního úkolu, zpracovat výsledky voleb v nejvyšší kvalitě při zajištění bezpečnosti systému zpracování a při zajištění co nejširší informovanosti o zpracování i celkových výsledcích voleb jak kandidujících stran, tak i veřejnosti, se ČSÚ zhostil velmi dobře a k jeho práci nebyly žádné připomínky.

Neméně významným faktorem při posuzování úspěšnosti systému zpracování výsledků voleb byl tentokrát i faktor mlčenlivosti a utajení, tedy že konečné výsledky nebyly zveřejněny dříve než ve stanoveném termínu. První etapa zpracování výsledků voleb byla zahájena v sobotu 25. května 2014 po 14:00 a dokončena zhruba po 4 hodinách.

Celkové výsledky voleb do Evropského parlamentu schválila Státní volební komise svým usnesením ze dne 26. května 2014 a následující den je uveřejnila. Úplné soubory výsledků voleb v členění podle volebních okrsků jsou i nadále uchovávány v Českém statistickém úřadu.